

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski,

vsem vernikom srečo, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu.

Ko vam po stari, lepi šegi o početku posta zopet izpregovorim pismo, kaj vam hočem lepšega oznanjevati in deliti, kakor je sreča, mir in blagoslov v Jezusu Kristusu.

Za srečo smo ustvarjeni in iz vsega srca po njej koprnimo; mir, domači mir je bistven za našo srečo na zemlji; blagoslov iz nebes pa nam pomaga ohraniti mir in pospešuje zaželeno srečo.

Toda sreče, miru in blagoslova ne dobimo razen po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Na svet je prišel, da nam prinese srečo, mir in blagoslov; učil nas je spoznavati pravo srečo; trpel je za nas bičanje, trnjevo krono, sramotno smrt na križu, da nam pridobi in zasluži vse tiste milosti in pomoči, ki so nam potrebne v dosego teh nebeških darov.

On nas vabi, da postanimo Njegovi učenci, da hodimo za Njim, ako hočemo biti deležni sreče, miru in blagoslova, ki prihaja od Njega. Pove nam pa tudi, da se moramo vsak dan zatajevati, da moramo vsak dan svoj križ nositi, ako hočemo Njegovi učenci biti in k pravi sreči priti.

Kajne, saj miru, blagoslova in sreče ni tam, kjer vlada strast, kjer je greh doma; ampak le tam, kjer se z zatajevanjem strast premaga, kjer se vsakdanji križ nosi kot poslan od samega Gospoda našega Jezusa Kristusa, v katerega verujemo in upamo, katerega ljubimo iz srca.

Ali, ravno vero v Jezusa nam hočejo vzeti, ravno življenje po Jezusovem nauku nam ho-

čejo onemogočiti, pa nas s tem pahnuti v nesrečo, v nemir, v prokletstvo. Pa, do tega ne sme priti! Zato naj vas opozorim 1. na milost sv. vere, 2. na njene težave, 3. na njene nevarnosti, 4. na njeno utemeljenost, 5. na njeno preganjanje, da končno sklenemo vse to, kar je potrebno, da sv. vere ne izgubimo.

1. Vera je milost božja.

V resnici, sv. vera je zunanja in notranja milost božja.

Zunanja milost je krščanski nauk, ki nam ga daje sv. Cerkev. Saj ne moremo verovati, dokler ne vemo, da se je Bog res razodel in katere nauke nam je razodel. To pa zvemo in se prepričamo po krščanskem nauku svete Cerkve. Saj že sv. apostol Pavel¹⁾ trdi, „da je vera iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi“.

Ta krščanski nauk pa obsega še več drugih zunanjih milosti: ko je človek zabredel v poganstvo, prišel je na svet sam Sin božji, da nas poduči; ustanovil je svojo cerkev, katera naj do konca sveta oznanjuje večne resnice vsem ljudem; in mi smo se rodili v tej cerkvi, pa prejemamo od nje zveličavne nauke. Kaj ne, koliko milosti božjih!

Toda samo zunanja milost še ne zadostuje. Mi potrebujemo še notranje milosti, ki nam našo voljo pripravi, da hočemo verovati, in nam um razsvetli, da verskim resnicam pritrdi. Poglejmo to bolj natanko.

¹⁾ Rim. 10, 17.

Naj se ta list vernikom prečita polagoma v dveh ali treh tednih počenši od nedelje Quinquagesima. Ne bilo bi napačno, ko bi se pred vsakim oddelkom prav kratko in bistro naznanila njegova vsebina, da bodo verniki nauke lažje razumeli in uvaževali

Kajne, vero Bog poplača, nevero pa kaznuje. Ali ne pravi Zveličar¹⁾: „Kdor veruje in se da krstiti, bo zveličan; kdor pa ne veruje, bo pogubljen“. To bi pa ne bilo pravično, ko ne bi tudi volja vplivala pri verovanju. Za vero je torej potrebna pripravljenost volje. Kjer te manjka, tam se bo človek veri ustavljal, naj bi bili dokazi še tako jasni. Kako prepričevalno je učil naš Gospod in Zveličar, še z čudeži je svoje nauke potrjeval, vendar mnogi niso verovali. Zakaj ne? Zato, ker niso hoteli, ker niso imeli dobre volje, pa so se notranjemu nagibanju upirali.

Ta pripravljenost volje ni samo naravno nagnjenje, ampak je poseben dar božji. Saj trdi Gospod²⁾ sam: „Nihče ne more k meni priti, ako ga ne vleče Oče, ki me je poslal.“ Seve, človek se mora nagibu milosti podati, vendar milost voljo prehititi, jo zbudi in okrepi, da hoče verovati.

Torej kakor volja sploh na um vpliva, tako vpliva nanj tudi v krščanski veri. Vendar pa um ni edino od volje odvisen, da bi ji kar slepo sledil. Um more pritrditi le temu, kar spozna, da je resnično. Da, naukov v sebi razvidnih še tajiti ne more, mora jim pritrditi, n. pr. dvakrat dve je štiri. No, v sveti veri je pa precej resnic, ki so skrivnostne, pri katerih razum ne more doseči njihove notranje resničnosti, n. pr. da je en Bog v treh osebah, da je v presvetem Zakramentu Gospod Jezus pričujoč z dušo in s telesom, s krvjo in mesom, kakor Bog in človek. Sicer je zadostno in prepričevalno dokazano, da je tudi te skrivnosti razodel Bog, neskončna resnica, in bi bilo zato nespametno o njih dvomiti; toda skrivnost ostane skrivnost nam temna, in dokazi niso taki, da bi nam vero kar naravnost vsilili: odtod je mogoč dvom, sicer pameten dvom ne, pač pa dvom nespameten.

Da pa razum takim, na sebi temnim in nerazvidnim naukom kot od Boga razodetim čvrsto in brez dvoma pritrdi, pomaga mu Bog, ki ga z lučjo vere razsvetli.

¹⁾ Mark. 16, 16.

²⁾ Jan. 6, 44.

Ta luč vere je zopet dar božje milosti, katere ravno tako potrebujemo, kakor pripravnosti volje, ako hočemo in da moremo tako verovati, kakor je za zveličanje potrebno. To je nauk sv. katoliške Cerkve; čujmo samo vatikanski cerkveni zbor: „Nikdo ne more oznanjevanju evangelija tako pritrditi, kakor je v dosego zveličanja potrebno, ako ga ne razsvetli in ne navdihne Sv. Duh, kateri verno pritrditev resnici vsakemu zaslaja“. Ta nauk nam je tudi Jezus Kristus sam kar naravnost razodel, saj trdi¹⁾: „Kdor je od Očeta slišal in se od njega naučil, on pride k meni“. In sv. Petru je jasno rekel²⁾: „Blažen si, Simon, Jonov sin, ker tega ti nista razodela meso in kri, ampak moj Oče, ki je v nebesih.“

Ta velika milost, namreč luč sv. vere in pripravnost na njo, se nam že pri zakramentu sv. krsta podeli; saj se v sv. krstu naša duša ne le od vsega greha očisti ampak tudi v tempelj Sv. Duha posveti in okraši z vsemi Bogu dopadljivimi čednostimi, torej tudi s čednostjo sv. vere, ker so vse čednosti z milostjo božjo nerazdružljivo spojene. Razen te milosti svetega krsta nam za poedina dejanja vere Bog podeli še posebno dejansko milost, ki razsvetluje naš razum in nagiba voljo, za neovrgljivo resnico imeti vse, kar nam je on razodel in nam po sv. Cerkvi verovati zapoveduje.

2. Vera je težka.

Vera je torej velika zunanja in notranja milost božja; posebno velik vpliv na čvrsto, neomahljivo vero ima volja. Toda volja naša je pa taka, da je sama po sebi pripravljena upirati se zahtevi, da verujemo, upirati se milosti, ki jo k veri nagiba. To pa zato, ker je vera sama po sebi težka in je mnogo drugih nevarnosti, ki bi voljo od vere mogle odvrniti. Poglejmo najpoprej težave, ki izhajajo iz vere same.

a) Vera je težka, ker so oni dogodki, radi katerih moramo verovati, tako daleč od nas.

¹⁾ Jan. 6, 45.

²⁾ Mat. 16, 17.

Kajne, mi verujemo Bogu, ki se nam je razodel po očakih, po prerokih, nazadnje po svojem božjem Sinu in po apostolih. Toda mi teh ne vidimo, ne slišimo. Kedaj so že živeli očaki in preroki! Koliko stoletij je preteklo od smrti Kristusove in apostolov! Da je Bog res govoril po očakih in prerokih, da je Sin božji zares na svet prišel nas zveličat in da je nadaljevanje svojega dela izročil apostolom in njihovim naslednikom, za to imamo dosti zgodovinskih dokazov; toliko jih imamo, da pameten dvom ni mogoč. Ker so pa vsi ti dogodki v davno prošli zgodovini in jih ne gledamo z lastnimi očmi, so vendar z nekako meglo pokriti in to posebno za one, ki dotičnih dokazov ne proučujejo, jih slabo razumejo in rajši razne ugovore proti razodenju premišlujejo. V le teh se more zbuditi dvom, akoravno neosnovan in zato nespameten.

b) Dalje se nam v veri tudi skrivnosti oznanjujejo; teh pa mi ne moremo spoznati po njihovi notranji resničnosti; naš um jim mora pritrditi, ker jih uči Bog, večna resnica, in nam jih oznanja po svoji cerkvi. Za vernike sploh po deželi in po mestih, za vernike vseh, tudi najvišjih stanov velja isto tudi za večino drugih nauk, ki sami po sebi niso skrivnost, ki pa zahtevajo posebne bogoslovne in modroslovne izobrazbe, da se morejo točno razumeti in dokazati: vsi ti morajo naukom pritrditi, ne zato, ker jih spoznajo po njihovi notranji resničnosti, ampak ker jih je Bog razodel in jih oznanjuje njegova sveta, nezmotljiva Cerkev. Kdo od vas pa more sam dokazati, da je osebni Bog, da je iz nič ustvaril nebo in zemljo, da ima človek neumrjočo dušo? To vprašanje stavim tudi omikanim krogom.

Zavoljo te okolnosti je sv. vera zopet težka. V nas je tako nagnenje, da bi pritrdili samo onim naukom, katere sami spoznamo po njihovi notranji resničnosti; neradi pa pritrdimo onim, katerih sami ne razvidimo, ampak nam jih le drugi oznanjujejo. Ti nauki nam niso tako jasni in kaj lahko se zbudi

vprašanje: Ali je res, kar nas ta človek uči? Ali on to zna, ali hoče resnico povedati? Kdor to razmišlja, in ni dovolj znanstveno podučen o vseh okolnostih božjega razodetja, on more dvomiti, njemu je vera posebno težka.

c) Ta težava raste, ako pomislimo, da nam vera daje posebno navodilo in postavo za vse naše mišljenje in življenje. O Bogu, o svetu, o nalogah našega življenja ne smemo po svoje misliti, ampak ravno tako, kakor nas uči vera. Pa tudi živeti ne smemo po svoje, marveč po zahtevah sv. vere, ki so pa željam našega spačenega srca prav pogostokrat kar naravnost nasprotne. Vera torej določuje umu gotova pota, vera stavi neomejeni naši prostosti tesne meje, pa je zato težka, jako težka nam, ki čutimo silen nagib le po svoje misliti, le po svoje živeti.

d) Vera nam nadalje pokazuje namen, katerega moramo doseči, ki je pa nadčuten, nadzemeljski, šele v večnosti. Saj pravi sv. apostol Pavel:¹⁾ „Vera je trdno čakanje onega, kar se upa in dokaz onega, kar se ne vidi.“ Ali, kakor govori na drugem kraju:²⁾ „Iščite, kar je gori, kjer je Kristus . . .; hrepenite po tistem, kar je zgoraj, ne pa po tem, kar je na zemlji.“ Ako je pa človeku težko, prepričati se o tem in verovati, kar je nevidno, koliko bolj težko je zanj, pustiti to, kar vidi in okuša, pa težiti za tem, česar ne vidi, ne okuša, ne čuti! In ali niso pogani očitali kristijanom kot največjo neumnost to, da zaničujejo imetje in uživanje, ki jim je na zemlji kar zagotovljeno, pa namesto tega iščejo nekaj negotovega, kar jih menda onstran groba čaka.

e) Še bolj težka pa nam je vera, ker nebeške dediščine, ki nam jo je pripravil Jezus Kristus, ne moremo doseči razen po poti premagovanja, zatajevanja, po poti križa. Ta pot nas plaši, nas odbija, zdi se posvetnemu človeku nespametna. Ali ni bil križ in je še Judom v pohujšanje, nevernikom nespamet.³⁾

¹⁾ Hebr. 11, 1.

²⁾ Kološ. 3, 1. 2.

³⁾ 1. Kor. 18, 23.

In vendar mora biti nam kot največja modrost! Kaj trdi sv. apostol Pavel?¹⁾ „Beseda od križa je sicer njim, ki se pogube, nespamet; njim pa, ki so oteti, to je nam, moč božja. Pisano je namreč, pokončal bom modrost modrih in razumnost razumnih bom zavrgel. Kje je modri? Kje pismoučeni? Kje preiskovavec tega sveta? Ali ni Bog storil, da je neumna modrost tega sveta?“

Ako je pa že težko sprejeti nauk, ki naklada težke dolžnosti, kako težko bo šele sprejeti vero v Križanega, ki pravi, da smo le tedaj Njegovi učenci, ako se vsak dan zatajujemo, vsak dan vzemamo križ na svoje rame in hodimo za Njim po potu križa na Kalvarijo!

Se bolj težko pa je vero ohraniti živo in neomahljivo radi premnogih, hudih nevarnosti, ki ji prete od vseh strani posebno današnji čas.

3. Veri prete nevarnosti.

Katere so pa te nevarnosti? Treba jih je spoznati, da se jih moremo ogibati.

a) Splošna nevarnost za vero so naše strasti. Saj je znano iz vsakdanje izkušnje, kako strast premaga voljo, jo oslabi in tudi razum potemni. Strastna volja namreč ogleduje vse le od one strani, ki je njej ugodna, njej prijetna; drugih strani še pogledati noče, um od njih obrača in ga nagiba, da njej v prid sodi. V vsakdanjem življenju imate dovolj zgledov, kako strasten človek, n. pr. skopuh, lakomnež, sovražnik, požrešnik, mladenič o ponočevanju, dekle o grešnem znanju vse drugače sodi, kakor pa človek, v katerem te strasti ne plamte.

Ker pa sv. vera zahteva strasti premagovati, ker jih ona obsoja in pobija, obrne se strast proti njej, jo začne prezirati in se jej izkuša izmekniti. Ali ni res, da strasten človek ne mara za pridige, ki njegovo strast v vsi grdobi razkazujejo? Ali ni res, da začne sovražiti duhovnika, ki se njegovi strasti upira? Ali ni res, da v družbi rad govori zoper du-

hovnike, zoper cerkev in nazadnje tudi zoper vero? Ali ne verjame prav rad, ako kdo trdi, da ni res, kar duhovnik govori, da ni treba hoditi k službi božji, da ni treba prejemati svetih zakramentov? Vidite, kako je vsaka strast veri nevarna!

b) Velika nevarnost za sv. vero je navidezna znanost. Kajne, znanost na nas močno deluje; znanosti iščemo; saj naš razum po znanju hrepeni; od tod privlačna sila izobraževalnih društev; od tod spoštovanje do mož, ki so se znanstvu posvetili in v njem načelujejo; od tod tudi ponos vseh onih, ki kaj znajo. Toda kaj potem, ako učen mož v svojih preiskovanjih pride do zaključkov, ki se z vero ne ujemajo?

Ako se zaveda človeške slabosti in se spomni, kako se učenjaki motijo, bo spoznal svojo zmoto in šel iznova preiskovat, da jo najde. Toda, ako je na svojo učenost prevzet, ali bo pripoznal svojo zmoto? Ali ne bo marveč začel misliti, da je verski nauk napačen, da je vera znanosti nasprotna, da mu ne pusti svobodnega raziskavanja, ampak ga hoče s svojimi nauki omejevati? Ali prevzetna sirota ne bo trdil, da torej vera nič ne velja, in ker ne more reči, da se moti Bog, ki je večna resnica, trdil bo, da se Bog ni razodel, da Boga sploh ni, da je napačno, kar Cerkev uči. Tako pride v nasprotje s Cerkvijo, pa jo začne prezirati, grditi, preganjati; da reši svojo zmoto, zavrže vero in njene resnice.

c) Tudi beseda napredek nas slepi. Saj nas naša narava sama žene, da poizkušamo napredovati. Peče nas, ako se nam očita, da smo zaostali za napredkom časa; sram nas je tega očitania. In glejte! to je zopet nova nevarnost za sv. vero. Kdo se ne bi čudil nepričakovanemu napredku naših dni! Poglejmo tovarne z njihovimi stroji! Poglejmo uporabo vodnih moči, uporabo elektrike! Tega napredka vera nič ne omejuje, nič ga ne preprečuje. Ako pa učeni ljudje v dozdevnem napredku začnejo tajiti Boga, dušo, večnost, tedaj se mora Cerkev, se mora duhovnik, se mora kristijan upreti in reči: To je zmota, ker nezmot-

¹⁾ 1. Kor. 1, 18-20.

ljiva vera nas drugače uči; ti nauki niso napredek v znanosti, ampak napredek v zmoti.

In sedaj se začne vpiti, da je vera napredku nasprotna, da so verni ljudje nazadnjaški ljudje, da so mračnjaki, ki za znanost ne marajo! In sedaj se očita cerkvi, da hoče ljudstvo v neznanju, v nevednosti, v mračnjaštvu pridržati! In ta klic je mnoge v veri omajal; in ta klic je tudi za vas nevaren! V marsikom, ki ne ve, od kod ta klic in kaj pomeni, ki ne ve, kako je zmoten in lažnjiv, je vero omajal.

d) Je pa še en klic še bolj nevaren: klic namreč po svobodi, po neomejeni svobodi v mišljenju, govorjenju in življenju. Kajne, nagon po svobodi je posebno močan nagon. Ze otrok hoče biti svoboden od volje očetove in materine. Kaj pa šele krepki mladenič in čila dekle! Kako vse v njih kipi! Po prostosti, po svobodi, po neodvisnosti koprne; kako neznosna jim je zapoved ali prepoved staršev, kako neznosna beseda pridigarjeva, ki jih pred neomejeno svobodo svari, ki jim kaže voljo božjo in njegovih namestnikov kot mejo, v kateri se morajo gibati, katere ne smejo prekoračiti! Kako pa jih vleče vabilo, svobodno poleteti med svobodni svet! In tudi mož, kako težka mu je borba proste volje s postavo cerkveno, z zapovedjo božjo, kakor mu jo dušni pastir oznanja.

Ker je taka naša narava, zato je prenevaren klic, osvoboditi se od predsodkov verskih, osvoboditi se od pretežkega jarma cerkvenih zapovedi, osvoboditi od nasilstva duhovniškega. Ali ni ta klic že premnoge zapeljal, da se obračajo od cerkve, od cerkvenega življenja, od cerkvenih nauk, od duhovnika svojega in polagoma tudi od vere same? Ta klic jih moti in zaslepi, da ne zapazijo, kako jih vleče od resnice v zmoto, od srečnega življenja po zapovedih božjih v življenje po sprideni svojevoljnosti, od prostosti otrok božjih v sužnost hudih strasti.

e) Nevarnost raste, ako neštete prikrte zmote širijo in branijo in v sladkih besedah priporočajo časopisi, knjige, društva. Kako

laskavo in prevarljivo znajo pisati oni, ki so že na potu od vere, ki so jo v srcu, morda tudi na zunaj javno že zavrgli! Kako premeteno umejo uporabljati besede: napredek, svoboda, znanost; kako prebrisano umejo hujskati zoper rimske verige, zoper mračnjaštvo, zoper oblastnost Cerkve in duhovnikov; kako znajo uporabiti vsako malenkost, da v še vernih srcih vzbude dvom in sum in sramovanje pred vsem, kar jim je do sedaj bilo sveto! Borba v srcu, borba za vero in proti veri se začne; kakšen bo izid?

f) V tej nevarnosti pogineš, ako ne moliš, ako dobro in prisrčno ne moliš, ako ob nedeljah ne hodiš k sv. maši in pridigi, ako opuščaš sv. zakramente. Naše strasti so tako grozne in naša volja je tako slaba, da vseh izkušnjav odbiti, vseh strasti premagati ne moremo, ako nam ne pomaga Bog s svojo milostjo, ki nam um razsvetli, da spoznamo, kaj je prav in dobro, in nam voljo nagne in okrepi, da spoznano dobro hočemo in storimo. To potrebno pomoč pa dobimo le po molitvi in po sv. zakramentih. V zakramentu sv. krsta se nam podeli milost sv. vere, namreč luč potrebna, da verske resnice radi sprejmemo; v sv. birmi se nam podeli posebna milost, da se uspešno vojskujemo zoper nevarnosti svete vere; v sv. Rešnjem Telesu se prav posebno vnema ljubezen do Boga in z njo tudi pomnoži milost sv. vere; v sv. pokori se nam izgubljena milost zopet nazaj podeli; sv. maša nam izposluje posebnih milosti, da ostanemo v zvezi z Bogom in da sv. zakramente vredno prejemamo; z molitvijo moremo od Boga vse izprositi, saj je obljubil dati nam vse, česar ga bomo prosili; v pridigi se pa podučujemo o vsem, kar je za versko življenje potrebno.

Ako ne moliš, ne prejemaš sv. zakramentov, sv. mašo opuščaš, od pridige bežiš, teh posebnih milosti ne dobiš, smrtno grešiš; strasti se razvijajo, volja se vedno bolj k hudemu nagiba, um se od verskih nauk obrača proč in premagajo ga preslepljive besede: znanost, napredek, svoboda, neodvisnost! Ti se pa počasi izgubljaš, dokler se popolnoma ne izgubiš.

g) Ne morem si kaj, da ne bi omenil še ene nevarnosti za edino pravo in edino zveličevalno sveto vero: ta nevarnost je vsa naša javna vzgoja. Kaj s tem mislim?

Mi imamo ustavo; cesar ne vlada sam, ampak mi sami posegamo v vlado, posegamo v postavodajstvo. Pravico imamo, da si izberemo svoje zastopnike, ki naj branijo in pospešujejo naše koristi, naše pravice. Pri tem se govori o ljudski volji, ki se mora zgoditi; ljudska volja je nekako nad vse in ne vpraša se, da li je pravična, da li se ujema s praviimi koristmi, posebno, da li se ujema z voljo božjo, s sv. evangelijem, z večno resnico? In od tod dve nevarnosti za sv. vero.

Prvič se navadimo zahtevati, da se naša volja mora izpolniti, ako ne, smo hudi, grozimo in pretimo. Drugič se nam izgublja spoštovanje do državnih in cerkvenih oblasti, ki so nam od Boga postavljene, da naj skrbe za splošno našo korist, za vseh nas časnih in večnih blagor. Navadimo se, od oblasti kar zahtevati, da se nam mora dati, kar hočemo. Tako se posebno zahteva od cerkvenih oblasti; in ako se tudi dokaže, da dotična ljudska volja ni utemeljena, ni upravičena, ni posebno pametna, to nič ne velja, ampak ljudska volja se mora zgoditi, tudi cerkvena oblast se ji mora upogniti, kakor da je ljudska volja nad njo. Ako se pa cerkvena oblast iz prevažnih razlogov tem neopravičenim zahtevam podati ne more, podati ne sme, tedaj jeza na cerkveno oblast, tedaj grožnja, da se izvoli druga cerkev, da se preide k stranki socialnih demokratov, torej k oni stranki, ki taji dušo, Kristusa, Boga, večnost!

In ravno ta javna vzgoja, ki izvira iz ustavnega življenja, je v naših časih ena največjih nevarnosti, da se odvrneš od svojega duhovnega pastirja, odvrneš od cerkve in počasi odvrneš od same sv. vere.

4. Vera je dovolj utemeljena.

Pokazal sem vam razloge, zaradi katerih je vera težka, opozoril sem vas na silne nevarnosti, ki ji prete od vseh strani. No, božja

previdnost je pa vse tako uravnala, da nam vse te našete težave in nevarnosti ne morejo škodovati, ter jih vse prav lahko premagamo, ako na dotične božje naredbe pazimo. Ozmimo se na nekatere.

a) Ne more se tajiti prečudna zgodovina judovskega ljudstva. Vsi stari narodi, tudi najbolj olikani, so se pogreznili v poganstvo, v malikovavstvo. Le en narod je ohranil čisto vero v enega večnega, osebnega Boga, vse-mogočnega stvarnika nebes in zemlje, gospodarja vseh rodov in večnega sodnika vseh ljudi; edino ta narod je v sebi gojil čvrsto nado na prihod posebnega poslanca božjega, odrešenika od prokletstva, ki tlači vse narode.

Da, še več: popolnoma jasno je tudi to, da so med njimi vstali možje, ki so prihodnje stvari oznanjevali, posebno o prihodnjem Odrešeniku: eni so označili čas, kdaj pride, drugi rodovino, iz katere se rodi, in kraj, kjer pride na svet; tretji so opisovali njegovo življenje in trdili, da bo učil, da bo čudeže delal, da ga bode njegovo ljudstvo zavrglo, da ga bodo izdali nevernikom, da bode umrl smrti na križu, da pa bo vstal od mrtvih in šel v nebesa; opominjali so, da bodo zavoljo tega hudodelstva judje zavrženi, da si bo pa on izmed poganov dobil vernikov, ustanovil svojo cerkev, ki se bo razširila po vsem svetu in ostala do konca sveta.

Tako so nam naslikali prihodnjega Odrešenika očaki in preroki, ki so živeli 2000, 1000, 800, 600, 500 let pred njegovim prihodom. Njihove knjige so bile vsaj že v drugem stoletju pred rojstvom Kristusovim preložene na grški jezik in razširjene po vsem poznanem svetu. Vse to je čisto zgodovinsko in se ne da utajiti.

b) Ravno tako zgodovinsko je in se ne more utajiti, da se je vse to, kar so preroki prerokovali izpolnilo nad osebo Kristusovo, in sicer vse do pičice. Pa o tem vam ne bom govoril, saj ste bili o tem že v otroških letih podučeni.

Vprašam le, kaj iz tega sledi? Ali ne nauk, da je torej Kristus oni obljubljeni poslanec

božji, da je On naš Učenik in Odrešenik, da je On pravi Bog, Sin živega Boga. To je pa tudi On sam jasno dokazal. Naj omenim le njegovo nad vse čednostno življenje, njegov čist, resničen, vzvišen, vsake zmote prost nauk, njegova prerokovanja, njegove čudeže, njegovo smrt, njegovo vstajenje od mrtvih. Še enkrat vprašam, ali ni dovolj in jasno dokazano, da je On zares pravi Bog, Sin živega Boga? Kogar ne motijo strasti, kdor išče resnico, mora vse to priznati.

Kaj ne, sedaj pa minejo one težave za vero? Saj veljava Boga, ki je neskončna resnica, presega vse in naš um se Bogu rad poda, in rad pritrdi Njegovim naukom, akoravno so skrivnostni, akoravno jih sam ne razvidi v njihovi notranji resničnosti, akoravno nam obeta srečo šele onkraj groba in zahtevajo od nas v življenju premagovanje, zatajevanje, poniževanje. O, Bogu radi darujemo svoj um, svojo voljo, sebe vse: tega ne storiti bi bilo nespametno.

Da, tem bolj lahko to storimo, kolikor bolj jasno vidimo, kaj je Kristus sam za nas storil: jaslice in križ preglasno oznanjujejo ljubezen, dobrotljivost in usmiljenost Kristusovo do nas. To spoznanje nas pa kar naravnost primora, da Kristusu radi darujemo vse, tudi življenje.

c) Nazadnje se ne more utajiti in je zgodovinska resnica, da je narod judovski zavržen in tava po svetu, ker nima svoje zemlje, nima svojega kralja, nima svojega duhovništva, nima svojega tempeljna, in da je Kristus med poganskimi narodi utemeljil svoje kraljestvo, svojo cerkev, ki je katoliška cerkev. Saj mi to s svojimi lastnimi očmi gledamo.

In tako je On storiti moral, ako je hotel, da Njegovo delo odrešenja ne propade in da bode zares Odrešenik vsem ljudem in narodom do konca sveta. Kaj ne, moral je kaj storiti, da bi se nadaljevalo delo, ki ga je On začel, da bi se oznanjala resnica vsem ljudem, da bi se ponujale milosti sprave z Bogom vsem rodovom in se pokazala pot k večni sreči vsem

časom do konca sveta. In zares, zgodovina nas uči, da je On vse to jako modro uredil.

Določil je, da svojo resnico, svoje milosti in svoje zapovedi izroči ljudem ki naj gredo med vse narode, pa naj one, ki bodo verovali in Njega pripoznali kot Odrešenika, kot Sina božjega, po sv. krstu sprejmejo v Njegovo cerkev, v Njegovo kraljestvo. Da bi pa med njimi ohranil edinost, jim je dal poglavarja, ki naj bo Njegov namestnik in vidni poglavar vse Njegove Cerkve.

Vse to je zgodovinska resnica. Saj vidimo v zgodovini apostole in prvaka med njimi svetega Petra; mi vidimo, kako Peter vso Cerkev vodi in kako je tudi njegov naslednik rimski papež vso to vrhovno oblast nad vso Cerkvijo od njega podedoval; mi vidimo apostole, kako so se razšli po vsem svetu, kako so za naslednike poskrbeli, namreč za škofe, katerim so s pokladanjem rok podelili vso od Kristusa prejeta oblast.

Peter torej in papeži, apostoli in škofje imajo pravico in oblast učiti, po sv. zakramentih milosti deliti in oznanjevati ljudem voljo božjo. Da pa to morejo, jih je Gospod Jezus pooblastil, da v imenu Njegovem, v oblasti Njegovi med narode stopijo ter jih vabijo v Njegovo edino resnično, edino zveličevalno cerkev; obljubil jim je, da ostane pri njih do konca sveta, da jim pošlje Duha resnice, ki jih bo učil vse resnice in jih obvaroval zmote v ozir verskih in nravnih naukov; zagotovil jim je, da Cerkve Njegove peklenska vrata ne bodo premagala.

To je torej katoliška Cerkev, kraljestvo večne resnice na zemlji. Skozi vsa stoletja je ona na čelu napredka — znanosti in umetnosti; ona je prinesla omiko vsem narodom; ona navdušuje za borbo zoper strasti, ki nam grené osebno, družinsko in družabno življenje; ona uči in zahteva ljubezen do vseh, posebno do ubogih, do vdov in sirot; ona prepoveduje oderuštvo, prepoveduje tlačiti delavca, odtrgati mu od zaslužka; ona uči oblasti, kako so pred Bogom odgovorne za svoje delo, da je le ljudstvom v korist, pa tudi podložnikom

zapoveduje pokorščino do postavnih oblasti in sicer radi Boga, od katerega vsa oblast prihaja; ona deli sv. zakramente, edino ona spravlja grešnika z Bogom večnim sodnikom, ker edino ona ima zakrament sv. pokore; ona nam vlija v srca čisto, osrečevalno ljubezen božjo po molitvi in posebno po zakramentu presvete Rešnjega Telesa, ki je zakrament nerazumljive, neizmerne ljubezni božje; edino ona nas vodi skozi življenje k srečni smrti in k srečni večnosti.

Kolika dobrota je torej katoliška Cerkev! Ako sebi dobro hočemo, ali ne bomo veselilo in željno poslušali njenih nauk v cerkvi in zunaj cerkve? ali ne bomo iz srca radi izpolnjevali vseh zapovedi božjih in cerkvenih? ali ne bomo zvesto molili, hodili k sveti maši in sploh k službi božji in k njenim prekrasnim obredom? ali ne bomo hrepeneli spraviti se z Bogom v zakramentu sv. pokore, z Njim se zedinjevati z večkratnim svetim obhajilom?

Da, kar nam Cerkev ponuja in podaja po svojih služabnikih, po duhovnikih namreč, ki so v ljubezni in pokorščini zvezani s svojim škofom in po škofu s papežem, to ni nobeno breme za nas, to ni omejevanje, ampak pospeševanje prave svobode, to ni nasilno oblastvo duhovnikov in Cerkve, ampak največa dobrota božje ljubezni in previdnosti, to ni nazadnjaštvo, ampak edino pravi napredek na potu resnice in pravice!

5. Vera se preganja.

Resnica torej, katero je sam Sin božji na svet prinesel, pa milost odrešenja in sprave z Bogom je edino v katoliški Cerkvi, ki nam po svojih duhovnikih oznanjuje resnico in deli milosti po sv. zakramentih. Iz tega je jasno kot beli dan, da se vera in Cerkev ločiti ne moreta. Kdor zaničuje, izpodkopuje in preganja Cerkev in njen vpliv, zaničuje, izpodkopuje in preganja sv. vero Kristusovo.

Cerkev so vedno preganjali. Saj je Gospod sam jasno povedal, da se bodo zoper Njegovo Cerkev borile same peklenske moči,

toda naravnost je tudi obljubil, da je premagale ne bodo. Peganjanje sv. Cerkve je važen dokaz, da je ona res Kristusova.

Od vseh preganjanj najbolj grozno in strahovito je ono današnjih dni. Nasprotno temne sile, namreč prostozidarji in njihovi prijatelji po celem svetu so se združili v ta namen, da Cerkev uničijo, da vero v Kristusu izpodkopljejo, da celo vero v Boga popolnoma zadušé. Združili so se in skovali točne načrte, kako bodo složno po vseh državah v dosego peklenskega in bogokletnega svojega namena postopali.

O zlobnem, krivičnem, krutem preganjanju na Francoskem čitate po časopisih. Enako nasilstvo, enako strahovanje se napoveduje tudi drugod, posebno v naši Avstriji, kjer se že čuje klic po razporoki, klic po svobodni šoli.

Poslušajte, kakšen načrt so si leta 1886, v Lipskem skovali, pa bote marsikake napore in razna prizadevanja tudi pri nas bolje razumevali. Njihov načrt obsega nastopnih pet točk:

a) Razbiti se mora cerkvena avtoriteta, cerkvena veljava in cerkven ugled, ki do sedaj še prav močno vpliva na življenje narodov. To naj se vrši z besedo in pismom, na shodih in po časopisih, kjer naj se črni, grdi, zasmehuje, zaničuje vse, kar zadeva Cerkev in duhovnike, v to naj služi tudi laž, obrekovanje in zavijanje dogodkov.

b) Šola naj se od Cerkve popolnoma loči. Zato se mora duhovniku izpodbiti vpliv do šole, duhovnikom naj se ne dajo učiteljska mesta, oni naj se ne volijo v šolske svete, naj ne bodo šolski nadzorniki, redovniki obojega spola naj se iz šole izpode; kjer to ni mogoče, naj se jim pouk v šolah kar se da otežuje, vse šole naj pridejo v roke svobodomiselnih učiteljev, ki naj se z duhovniki prav nič ne pečajo.

c) Pouk v krščanskem nauku naj se iz šole odstrani. Krščanski nauk namreč zadržuje svobodni polet otroškega razuma in zadušuje razvoj njegovih čuvstev! Zato naj bodo šole brez vsake veroizpovedi, tudi v knjigah naj se

izbriše vsak sled kake veroizpovedi, svete zgodbe in katekizem naj se iz šol popolnoma izključijo.

d) Iz družin naj se odpravi vsak znak krščanstva. Poroke naj ne bodo cerkvene, ampak samo pred županom ali okrajnim predstojnikom, razporoka naj se dovoli; v družini naj ne bo molitve, družina naj se ne udeležuje nedeljske božje službe, pač pa naj se ob nedeljah prirejajo izleti, zabave, veselice, igre, plesi; v hiši naj ne bo nobenih svetih podob, noben duhovnik ne sme v hišo.

e) Tudi ženske naj se emancipirajo, naj se osvobode krščanskega mišljenja in življenja. Zato naj se za deklice ustanove učni zavodi brez verskega značaja, kjer naj se vzgajajo od oseb, ki so se krščanskih nazorov in krščanskega življenja že osvobodile; deklice naj se uče pred vsem tega, kar je prijetno za telo; v roke naj se jim dajo napredno pisane knjige. Nadnaravni namen človekov naj se iz pouka in vzgoje popolnoma izključi.

To je bojni načrt. Kaj ne, ko bi se izpeljal, bi krščanska vera popolnoma izginila. V šolah se o krščanski veri, o Jezusu, o Bogu, o stvarjenju in duši ne bi ničesar slišalo, v družinah bi od krščanstva nobenega sledu več ne bilo, ženska bi se popolnoma brez krščanske vere izobrazila, cerkvena veljava, ugled in vpliv duhovnikov bi bil uničen: zares, satanski načrt!

Toda, kako nameravajo ta načrt izpeljati? S postavami, sklenjenimi v državnem zboru. Pa kako? Po volitvah morajo priti v državni zbor in na ministrske stole možje, ki so se katoliški Cerkvi in krščanstvu že odpovedali, ako ne javno, vsaj v srcu, pa so pripravljeni ta načrt izpeljavati. Vidite torej, kako važne in dalekosežne so volitve v deželni, še bolj volitve v državni zbor!

Francosko ljudstvo ni poslušalo Cerkve; volili so v državno zbornico može, katere so priporočali prostozidarji in njihovi listi. Kaj se je zgodilo, pa se še godi, to veste. Pogнали so redovnike iz dežele, zaprli njihove šole in pograbili njihovo premoženje. Župni-

jam so vzeli cerkve; zaplenili premoženje, potrebno za vzdrževanje službe božje, za kar so ga verniki darovali; iz cerkvenih hiš so pogнали škofe in duhovnike; zaprli so semenišča za bogoslovce, po cerkvah izkušajo službo božjo onemogočiti; iz šol so vrgli sv. križ, mladina v šoli nikoli ne moli, nikoli ne čuje imena Bog, Kristus, duša. In vse to grozno nasilstvo se godi v imenu prostosti, v imenu napredka in kliče se: Sedaj smo se oprostili od nasilstva duhovniškega, oprostili od strahu pred peklom in večnostjo!

Kar je na Francoskem, to se tudi pri nas namerava. Začetek je storjen s tem, da se tudi naša država kot taka v svojem življenju ne ozira na nobeno veroizpoved. Sedaj se pa kliče po razporoki, po svobodni šoli! Vpije se proti Rimu, proti Cerkvi, proti duhovnikom! In ako po volitvah pridejo v zbornico možje tega duha, bomo v malo letih v taki strašni verski borbi, kakor so sedaj Francozi. In kdo bo kriv? Volivci, ljudstvo, ki bi take može izvolilo in jih kot svoje zastopnike poslalo na Dunaj v poslaniško zbornico. Ali spoznate sedaj, takega pomena je vsem dana volilna pravica in kolika je odgovornost vašega glasovanja pred Bogom, večnim sodnikom in pred celim svetom!

6. Sklep.

Pokazal sem vam, kaj je vera; razkril sem vam težave in nevarnosti sv. vere; dokazal sem, da je vera popolnoma utemeljena in da se edino v katoliški cerkvi nahaja; opisal sem vam grozen naskok na katoliško Cerkev in sv. vero; opozoril sem vas na važnost volitev: sedaj pa hitim k sklepu in vprašam, kaj nam je storiti, da v veri ne omahnemo, da ostanejo krščanske naše družine, krščanska naša država in ne pridejo do oblasti sovražne moči? Odgovor naj bo kratek:

a) Nikoli ne pozabimo na resnico, da je Kristus pravi Bog, da je torej katoliška Cerkev božja Cerkev, da ima edino ona čisto in nepokvarjeno resnico o Bogu, o človeku, o dolžnostih naših na zemlji in o namenu več-

nosti. Kar se torej govori in piše proti veri, proti Cerkvi: vse je zmota in laž.

b) Nikar naj vas ne preslepe besede: svoboda, svobodomiselnost, napredek! Saj veste, kaj se pod temi lepimi besedami prikriva: misli se svoboda od Boga in od večnih resnic, svoboda od zapovedi božjih in cerkvenih, svoboda mesa in strasti; misli se napredek na potu od Boga, napredek v zmoti, napredek nazaj v staro poganstvo. O groznega napredka!

c) Proč od mož, proč od časopisov in knjig, proč od društev, kjer se grdi Cerkev Jezusova, kjer se blatijo cerkveni služabniki, kjer se zahteva svobodna šola, kjer se kliče po razporoki! Proč od njih, da se ne prevarite, ne okužite in ne izgubite svojega Jezusa za se in za vaš rod!

d) Oklenite se mož, kupujte časopise in knjige, snujte društva in pristopajte k onim, ki branijo pravice božje in cerkvene, ki zahtevajo krščansko šolo, krščansko družino, krščanski zakon, krščansko življenje, ki torej branijo pravo svobodo in pospešujejo pravi napredek na potu resnice in čednosti. Spominjajte se svojega krščanskega prepričanja in svoje odgovornosti pred Bogom prav posebno pri volitvah in dobro premislite, kakemu možu smete dati svoj glas, da vas zastopa v postavodavstvu.

e) Ne pozabite, da je sveta vera in stanoovitnost v nji, posebno v naših zapeljivih časih, posebna milost božja. Mi uživamo to milost, zato pa bodimo zanjo Bogu hvaležni: Molimo radi, posvečujmo nedelje in praznike, prejemajmo sv. zakramente, ki nam dele in pomnožujejo milost sploh in milost sv. vere posebej; varujmo se greha, posebno greha sovražnosti, nezmernosti, nečistosti, da se nam volja ne razbrzda, da nam um ne potemni in ne postanemo nesposobni, nesprejemljivi za milost in za sv. vero in ne ostanemo trdovratni do konca.

f) Častite posebno presveto Srce Jezusovo, ki nam je neskončno svojo ljubezen razodelo ravno za sedanje grozno nevarne čase, ko gine ljubezen do Boga in se širi sovraštvo do Boga, sovraštvo med narodi, sovraštvo do bližnjega, sovraštvo vsepovsod. Jezus, Njegova resnica in Njegova ljubezen naj vlada v srcih naših!

Da, o Gospod Jezus, pridi k nam Tvoje kraljestvo in sicer po Mariji, Materi Tvoji. Res, za Jezusovim sv. Srcem častimo najbolj prisrčno in odkritosrčno prečisto Devico Marijo! Ona nam bo z notranjim razsvetljenjem pomagala, da premagamo strasti, da krščansko živimo, da ostanemo zvesti Jezusu, našemu Odrešeniku in Bogu našemu Stvarniku.

Milost vsemogočnega Boga naj pride nad vas in naj nad vami zmeraj ostane.

V Ljubljani, na praznik presladkega Imena Jezusovega, 20. januarja 1907.

✠ Anton Bonaventura
knezoškof.

Postna postava

za ljubljansko škofijo.

Pooblaščen od svetega Očeta dné 14. junija 1906 morem za našo škofijo dopustiti tudi za tekoče leto gledé posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta* t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi, so:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.

2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.

3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.

4. Vse od cerkve zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred binkošti, pred praznikom svetega Petra in Pavla, vnebovzetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso, so:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.

2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same sdršnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti, so:

Vsi ostali petki celega leta.

IV. *Ob sgoraj (pod I. in III.) prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti:*

1. V vsej škofiji, kadar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona, ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam in sicer:

vsak dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, sprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in postrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetdanskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom svetnim in redovnim, katerim tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Vse one, ki se bodo danih polajšav poposluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomeste z drugimi dobrimi deli, na primer z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast pet ran Jezusovih, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

Gospodje župniki in spovedniki so pooblaščeni, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa še bolj zlajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinarijat.

✠ Anton Bonaventura,
knezoškof.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000509211